

La Rioja

Spanje's bekendste wijngebied

La Rioja is een van de 17 autonome regio's van Spanje. Hoewel het een van de kleinere gemeenschappen is, wordt het gezien als een groots land. Deze schijnbare tegenspraak wordt onmiddellijk duidelijk zodra u iets ontdekt van zijn grote historische, culturele en natuurlijke rijkdom. Niet voor niets grenst het aan maar liefst vier andere autonome gemeenschappen; van elk daarvan nam men het meest waardevolle over in de smeltkroes van de eigen identiteit. Aan de noordkant liggen Baskenland en Navarra, aan de oostkant Aragón en in het zuiden Castilla y León; allemaal lijken ze wat op La Rioja en allemaal hebben ze de streek iets te benijden. De rivieren Ebro en Rio Oja (waar de streek haar naam aan dankt) stromen door deze regio.

Geschiedenis La Rioja

In de prehistorie is La Rioja bewoond geweest door Kelt-Iberische stammen. Rome nam er rond de 2e eeuw v. Chr. de macht over en zou er zeven eeuwen lang blijven heersen. De daarna komende Germaanse volken werden in de loop van de 8ste eeuw weer verstoten door de uit Afrika optrekkende Moren. In de middeleeuwen, toen de pelgrimsreizen naar Santiago de Compostella duizenden bedevaartgangers uit heel Europa op de been brachten, werd La Rioja, voorheen bekend als de provincie Logroño, het strijdtoneel van zowel de Islamieten als de Christenen in het naast gelegen Navarra en Aragón. In 1173 werd de regio geannexeerd door Castilië. Nadat de katholieke koningen aan het einde van de 15de eeuw het Spaans territorium herenigden, zou La Rioja nog verscheidene Franse invallen moeten ondergaan, waarvan de laatste plaats had in 1808. De lokale regering had in 1560 al regels opgesteld omtrent de behandeling van druiven, het sap en de wijn. Men kon toen al spreken over de wijn Rioja ook al werd ze toentertijd nog niet zo concreet benoemd. Het waren geen slechte tijden en het vee, de weverij, de tuinbouw en de wijn stonden garant voor een goed gedekte dis. In 1787 verenigden de belangrijkste boeren zich in een sociëteit om kwaliteit en origine aan internationale afnemers te kunnen garanderen.

Misschien was het de voortdurende migratie van volkeren die maakte dat de Riojanen hun identiteit niet eerder verdedigden dan in 1812 toen ze de provinciestatus eisten, welke hen verleend werd in 1833. In de 19e eeuw zijn enkele Franse pioniers de Rioja ingetrokken om daar de Bordeaux-methode te introduceren. Deze Franse invloed heeft de kwaliteit en daarmee de export een krachtige stimulans gegeven.

Het zou echter tot 1925 duren voordat er een officiële wet (D.O.) kwam waarin de naam Rioja vastgelegd werd. De gehele bereidingswijze werd gecontroleerd door de Consejo Regulador en producenten die zich niet aan de regels hielden werden bestraft. Vandaag de dag zijn het nog steeds deze C.R.'s die controleren en waar nodig bestraffen. In het begin van de 20e eeuw had Rioja zich wereldwijd gevestigd als hoge kwaliteitswijn die naast Bordeaux, Bourgogne en Port in vele restaurants op de kaart stond. Een zware recessie trad er op toen in 1936 de Spaanse burgeroorlog uitbrak. Met de daaropvolgende tweede wereldoorlog nam de chaos toe en ook Spanje was begin jaren vijftig zo'n beetje failliet. Uiteindelijk zou de leegloop van het platteland halfweg de 20^e eeuw het boerenland ontvolkt achterlaten ten gunste van de steden.

Toen in de jaren 60 de vraag naar wijn enorm toenam, reageerde de bulkmarkt in Spanje explosief met onechte namen als "Spaanse Chablis" of "Spaanse Bourgogne". Gelukkig bleven de meeste Rioja producenten verstandig en werden Rioja's niet als "Spaanse Bordeaux" aangeboden.

Eind zeventiger jaren begonnen enkele vooruitstrevende bodegas druiven te vergisten op roestvrij staal om aan de vraag naar lichtere, fruitige wijnen met minder hout te voldoen. De zogenaamde Sin-Crianza werd, onder de druk van de grote Bodega's, door de D.O. toegelaten. Daarmee verwerfde Rioja een nog grotere naamsbekendheid in het goedkope segment van de markt maar ontstonden er ook teleurstellingen aan de kant van liefhebbers van klassieke, echte Rioja.

La Rioja

Spanje's bekendste wijngebied

La Rioja werd in 1982 een autonome regio bij de herindeling van Spanje na de Franco-dictatuur en dit vanwege de economische verschillen met de omliggende regio's.

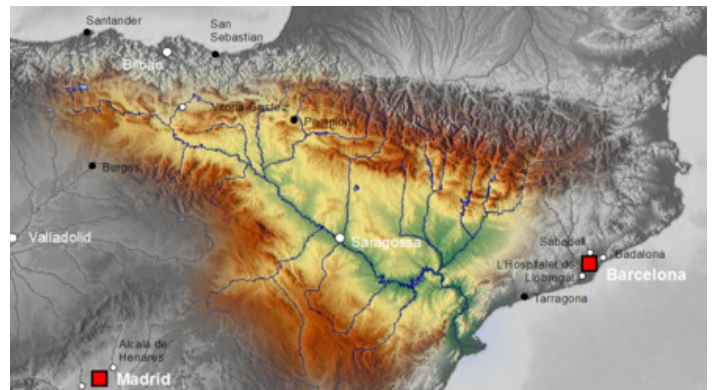
In 1991 kregen de wijnen een DOCa status, Denominación de Origen Calificada, ofwel gekwalificeerde herkomstbenaming, een hogere categorie die gereserveerd is voor wijnen die gedurende een langere periode een bewezen consistentie en kwaliteit hebben laten zien.

La Rioja is een gebied met een enorme rijke historie. Over het algemeen kan men stellen dat de meeste wijnen van betrouwbare kwaliteit zijn, van lichte, fruitige wijnen tot echte toppers die een heel lang leven beschoren zijn. Desalniettemin is het teleurstellend dat gezien deze rijke historie en de door de eeuwen heen alom gerespecteerde kwaliteit er nog steeds matige en slecht gemaakte wijnen te verkrijgen zijn. Een gevolg van het systeem van wetgeving waarbij enerzijds een te streng (of achterhaald) en anderzijds juist een te soepel beleid wordt gevoerd. Het is dan Rioja in afkomst maar daar is ook alles mee gezegd.

Het wijngebied Rioja

De circa 50.000 hectare wijngaarden van Rioja liggen op beide oevers van de **rivier de Ebro** in een dal van circa 40 km. breed, met oplopende terrassen tot wel 700 meter hoogte. De Ebro of Ebre in het Catalaans, ontspringt in de Sierra Cantabria in Baskische gedeelte van Spanje, is met ruim 900 km. lengte de langste rivier die volledig in Spanje ligt en loopt via Zaragoza uiteindelijk in de Middenlandse Zee. De rivier heeft in het wijngebied Rioja een belangrijke regulerende functie voor wat betreft klimaat maar ook bodem afzettingen maken de arme grond vruchtbaarder.

Het wijngebied ligt niet alleen in de autonomia La Rioja maar ook voor een deel ten noorden van de rivier de Ebro, deels in het noordwesten in de provincie Alava (Baskenland) en een klein gedeelte in Navarra (oosten). Er zijn **3 subgebieden** die ieder een eigen karakter in de wijn voortbrengen:

Rioja Alavesa, ten noorden van de Ebro, vaak beschouwd als Rioja met de meeste finesse en elegantie. Hier rijpt de Tempranillo met een dunnere schil waardoor de wijnen prachtig fruit bevatten. Wijngaarden die niet te ver van de Ebro liggen staan in tegenstelling tot Rioja Baja (in het zuiden) hier minder in kleigrond maar meer op kalk/mergel en ijzerhoudende grond. Men vindt hier ook de beste witte wijnen.

Rioja Alta, ten zuidwesten van de Ebro, kent ook deze grondsoorten maar, omdat de temperatuur hier iets hoger ligt, zijn de wijnen over het algemeen wat forser. Mede ook doordat men er meer Graciano en Mazuelo en dus in verhouding minder Tempranillo tegenkomt.

Rioja Baja, ten zuidoosten van de Ebro, waar juist Garnacha een belangrijke druivensoort is, ziet men over het algemeen als kwalitatief het minst. Hier komt meer irrigatie voor waardoor de productie het hoogst is. Dat Garnacha hier zo bekend is, is niet zo verwonderlijk want Navarra ligt hier niet ver vandaan en daar is Garnacha, het populairst.

Rioja - druivenrassen

Tempranillo - De kwalitatief belangrijkste blauwe druif van Rioja (en ook van heel Spanje). Men beweert dat hij een en dezelfde voorvader heeft als de Pinot Noir. Als hij op zichzelf staat levert dat als jonge (Jovenes) wijn een heerlijke, fruitige wijn op met veel framboos-aardbei in geur en smaak. In Crianza's of hogere wijnen die vaak 70% of meer bevatten geeft Tempranillo rozijn- en kaneelachtige rijkdom. Elders in Spanje kunnen Tempranillo's ook kruidige wijnen opleveren met wat leerachtige tonen. Synoniemen: Ull de Lebre (Catalonië), Cencibel, Tinto fino (Ribera), Tinto de Toro (Toro), Tinta Roriz (Portugal)

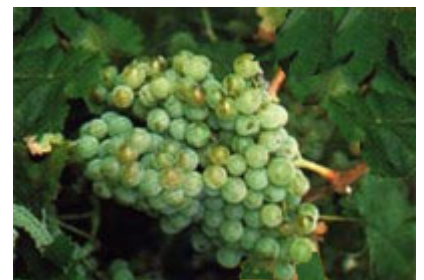
Garnacha tinta - Misschien wel de meest aangeplante blauwe druif van Spanje. Een van de duurste en beste komen uit de D.O. Priorato in het Noordoosten van Spanje. In Rioja is het vaak een belangrijke component van de wijn (meestal tot 30%). Garnacha is rijk aan alcohol, maar mist in sommige jaren kleur, echter geeft deze druif in goede jaren volume en kracht aan de wijn. De wijnen van de Garnacha kenmerken zich door een zeer fruitige bijna zoete smaak waarin bramen, kers, kirsch, koffie, cacao, vijgen en wat peper zijn te ontdekken. Ze bevatten weinig zuur. Synoniem: Tinto aragonés, Lledoner, Cannonau (Sardinië), Grenache (Frankrijk)

Graciano - Druif met een lage opbrengst en die bijna geheel verdwenen was uit de Rioja. Geeft de wijn finesse, vaak een sterke kruidige ondertoon, is tanninerijk en daardoor onmisbaar voor wijnen die moeten rijpen ((Gran)Reserva's). Een onderschat druivenras dat Rioja verfijning geeft. Komt op beperkte schaal en alleen voor in Rioja en nog minder in naastgelegen "buur" Navarra.

Mazuelo - Een bijzonder productief blauw ras dat laat uitkomt en daarom zelden last heeft van schade door vorst. De wijnen ervan zijn robuust, nogal rijk aan tannine en hebben vrij veel zuur. De kleur is diep. Hij geeft de wijn vaak tonen van leer en rode bessen echter zelden verfijning, hij "corrigeert" eerder andere druivenrassen. In Rioja Baja vindt men de meeste aanplant vandaar dat wijnen afkomstig uit dit subgebied vaak wat eenvoudiger kunnen zijn. Synoniemen: Cariñena en Carignan (Frankrijk)

Viura - Is het witte druivenras dat als basis voor Cava (mousserend) gebruikt wordt. Hij komt in heel Spanje voor waar hij meestal Macabeo genoemd wordt. Vaak zijn Viura's wat neutraal maar een kundige wijnmaker maakt van een Viura een volle, mooie, fruitige wijn met een geur en smaak van groene appels, bloemen en wat kruidigheid. In Rioja wordt hij vaak vanwege de goede zuurgraad in (nieuw) eiken gerijpt. Synoniem: Macabeu (Frankrijk)

Malvasia - Witte druif oorspronkelijk afkomstig uit Griekenland, geeft de wijn dikte, veel (noten)aroma en wat kruidigheid. In Rioja, noemt men hem Malvasia Riojana en wordt hij vaak in een klein percentage gebruikt in op hout gerijpte Viura's om de wijn meer complexiteit te geven. Elders in Spanje wordt hij ook veel als (semi) zoete wijn gemaakt

Vanaf oogst 2010 zal de DOCa ook een aantal internationale druivenrassen toelaten.
Of de identiteit van Rioja hiermee gebaad zal zijn is de vraag.